

den Afstemning, som her er foreslaaet, end jeg var iforveien. Jeg talte dengang om den Anvendelse, man havde tænkt sig af Sorø Skoles Midler, med Hensyn til Opdragelse af Almue-skolelærere, men det er oprindelig ikke min Idee; den skyldes og har allerede lange været fremsat af den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de District (Monrad), og jeg er overbevist om, at han gjerne havde seet den gjort gjældende, ligesom jeg føler mig overbevist om, at det havde været rigtigt, om den havde været gjort gjældende. Jeg kan paa ingen Maade lade mig det sige, som, saavidt jeg har opfattet det, her er blevet sagt, at jeg ikke skulde forstaae at staae den høiere Underviisning eller den høiere Videnskabeligheds Betydning for Dplysningen i det Hele taget; thi uagtet jeg er langt fra at gjøre Fordring paa at kaldes lærd eller Videnskabsmand, saa ligger der et Liv bag ved mig, hvori jeg har virket ligesaa meget, som mange Lærde, for den Dplysning, hvoraf der kan udsprede sig almindelig Dplysning, og for den høiere Dannelse, som er tilgængelig uden Laugspræmisser. Den Dplysning, som paa de laveste Stadier kræver som en af sine første Betingelser et andet Tungemaal, end det, Menigmand benytter sig af, det er en høiere Underviisning, som gjør sig til et Laugs-væsen (Hør!), og naar dertil den Betingelse knyttes, at kun den, som fra sit 9de eller 10de Aar gaar hele denne Drivhuusskole igjennem, skal kunne forfremmes til de høiere Embeder i Staten, til Embeder i Staten, som han mindre hovedsagelig erholder paa Grund af en Anciennitet, som en vis saadan meer eller mindre barnlig Lærdom giver ham, saa siger jeg er det et Privilegium, som gjør at den høiere Dannelse staaer affluttet og gjør ikke det Gavn, den skulde gjøre, for at udbrede almindelig Dannelse i Landet. Først naar den opgiver dette Privilegium, først naar den træder saaledes op, at Betingelserne for Adkomsten dertil er aaben og fri, og at der ikke behøves en saadan laugsmæssig Skolegang, for at kunne gjøre sin Dygtighed i Livet gjældende, men det er ved den Dygtighed en Mand er i Besiddelse af og paa Grund af den større og mere gjennemtrængende Underviisning, han har faaet, at han svinger sig i Veiret, først naar

vi ere komne saavidt, kunne vi sige, at Dannelsen gjør hvad den skal, for at den høiere Videnskabelighed kan blive frugtbringende for det Almindelige, og først naar vi komme derhen til at Landets Hovedanskrængelse gaar løs paa at skaffe Dplysning tilveie i det almindelige Liv, og kalder den ind i Bæddekampen, for at de, der virkelig ere i Besiddelse af Lands Dygtighed og Lands Overlegenhed, alene derved kunne faae Afgang til at styre Statens Røer, først da, siger jeg, have vi gjort det Skridt, vi bør gjøre.

Minister Clausen: Den ærede Rigsdagsmand har med stærk Betoning udtalt en Advarsel mod den lærde Dannelse, han kalder laugsmæssig. Ogsaa heri kan jeg være fuldkommen enig med ham; thi jeg indrømmer, at der har været, og er vel ogsaa endnu en vis abstract Lærdomsdannelse, som drager sig tilbage fra Livet, og som er ufrugtbar for Livet. Det er ikke en saadan Dannelse, for hvilken jeg nogensinde har ført Ordet, og det er mindst den, paa hvilken vi nu skulle lægge Vind. Men hvad jeg vilde ønske, det er, at den ærede Rigsdagsmand vilde bruge sin Stemme, til ligesaa stærkt at betone en Advarsel imod en saakaldet Dannelse i Folket, der har intet af Dannelsen uden Naynet, en indbildt og indbildt Galydannelse, med grundig Foragt for den høiere videnskabelige Dannelse (Hør! Hør!). Jeg troer, at en saadan Advarsel, udtalt af denne Mund og i denne Tone, kunde være af høist velgjørende Virkning.

Sørensen: Nu mener jeg, at man maa føre Discussionen tilbage til disse Penge, hvorom der her er Tale (Latter), og det er da den hele Understøttelse, som Sorø Academies Midler skulde afgive til de lærde Skolers pecuniære Trang. I denne Henseende har jeg ikke det Ringeste imod, at Communitetet var pligtig dertil, hvis det behøvedes; thi jeg troer, at de i Almindelighed staae i Forhold til hinanden, som Over- og Under-skoler, i pecuniær Henseende; men det jeg vil bede bemærket, det er, at Udvalgets Forslag forekommer mig at være det rigtigste til Antagelse her; thi vi maae lægge Mærke til, at hvad der ligger i Bestræbelsen er ikke alene at faae Sorø ligefrem blot til en Latinsskole,